

Dr. Móriczné Kolláth Márta

Dr. Móriczné Kolláth Márta (korábban Dr. Riesz Béláné) zongora és szolfézs szakos tanár Szentesen született 1937-ben. Zenei tanulmányait szülővárosában, majd a Zeneakadémia Gyakorló Iskolájában és a Szegedi Zenekonzervatóriumban végezte Gyarmati Sándorné, Gál Margit, Zempléni Kornél, Bán Sándor, valamint Holló Sándor és Holló Sándorné vezetésével. 1957-től 2005-ig a szegedi Liszt Ferenc Zeneiskola, illetve jogutód intézménye, a Király-König Péter Zenei AMI zongora- és szolfézs tanára, nyugdíjazásáig szolfézs tanszakvezetője. A hatvanas években Békés megyei szolfézs szakfelügyelő, később szolfézs gyakorlatvezető tanár, az 1981-ben és 1998-ban megjelent szolfézs tantervi programok egyik készítője. Zeneiskolai munkája mellett több alkalommal látott el általános iskolai énektanári és főiskolai módszertan oktatói feladatokat. A zenetanítást az összművészettel ötvöző, komplex művészeti oktatás lehetőségeinek középpontba állításával országos továbbképzést és konferenciát tartott a budapesti Fészek Művészklubban, valamint Szegeden Serhók-Sulyok Gizellával és György Istvánnéval. A hátrányos helyzetű gyermekek zenei nevelése szintén része volt pályájának. Dr. Vekerdy Zsuzsanna logopédus meghívására Szegeden az Ideggyógyászok és Logopédusok Országos Konferenciáján a klónuszos és tónusos dadogók beszédjavítási lehetőségeiről tartott előadást. Munkásságáért több alkalommal részesült kitüntetésben: Miniszteri dicséret (1972), Kiváló munkáért (1980), Kiváló pedagógus (1991), Szeged Város Pedagógus Életmű Díja (2003), legutóbb pedig az MMA Zeneművészeti Tagozatának Elismerő Oklevelét (2022) vehette át.

Nógrádi Péter zeneszerző így fogalmazott laudációjában Dr. Móriczné Kolláth Márta munkásságáról: *Az összművészeteket is alkalmazó, kiváló tanításának köszönhetően megszerettette a szolfézszt növendékeivel, a legkiválóbbakat pedig zenei pályára segítette. Számos tanítványa lett ismert művész. (...) A kezdetektől fogva játékos módszerekkel vezette be a zeneiskolásokat a zene rejtelmeibe, s ezáltal kedveltette meg a zene elméletét. (...) Fantáziagazdag tanítása során szerepet kaptak a társművészetek (festészet, építészet, irodalom) valamint a földrajz. Fontosnak tartotta a kollégákkal, a növendékek szüleivel az optimális*

kapcsolat kiépítését is. „Egy jó tanszak ugyanúgy működik, mint egy jó család, mindenki azon van, hogy segítse, támogassa az éppen segítségre szorulót.” „Ha a szülővel nem sikerül partneri viszonyt kialakítani, együttműködő, kölcsönösen támogató, bizalmi kapcsolatba kerülni vele, majdnem biztos, hogy a gyermek nem lesz sokáig növendékünk” – nyilatkozta 80. születésnapját köszöntő kollégájának. Ő volt a gyakorlati tanítás vezetője a szegedi tanárképző főiskola hangszeres- és szolfézs szakos hallgatói számára. Számos tanár alkalmazta saját szolfézs óráin Márta néni tanításának alapelveit. Sikerült megvalósítania Kodály jelmondatát: „A zene legyen mindenkié!” (Parlando, 2022/6.)

Dr. Móriczné Kolláth Márta így vall hivatásáról: Az iskolák és tanárok számára előírt követelményeknek, elvárásoknak minden esetben a tanítás-tanulás hatékonyságát kell növelniük. Minden olyan intézkedés, amely nem ezt a célt szolgálja, felesleges és értelmetlen, ezáltal kedvetlenséget, fásultságot eredményez. A jó tanításhoz jól felkészült, jó idegállapotban lévő tanár szükséges, aki szeretettel és türelemmel magyaráz, irányítja a növendékeket. Az igazán élményszerű csoportos óra gyakran 180 percnél is több előkészületet igényel. Érthető tehát, hogy azok a jó rendelkezések, amelyek elegendő időt biztosítanak az önképzésre, tervezésre, a hangszeres gyakorlásra.

A művészettel nevelőknél véleményem szerint elengedhetetlen az esztétikai igényesség, jártasság az irodalomban, történelemben. Ismerniük kell a társművészetek korszakainak jellemző vonásait, legjelentősebb alkotóit, főbb műveit. A zenei ismeretek (szolfézs, zeneirodalom) tanárainál, a csoportos órán különösen fontos, hogy a zenei anyagot összekapcsolják a képi alkotásokkal, ezáltal is színesítve, gazdagítva az órát. A zenetanárnak feltétlenül hinnie kell a művészet személyiségformáló erejében, hogy a tanítási-tanulási folyamatban érvényre juttathassa azt. A zeneismeret tantárgyon belül tudatosítani lehet, hogy a tudomány – ha jó célok érdekében állítja –, jobbra, élhetőbbé, könnyebbé teszi az emberek életét, az értékes művészet pedig szebbé és boldogabbá. A művészet tanáraitól elvárható az érzelmi gazdagság és a fantázia, s hogy példamutatásukkal észrevétlenül is erre neveljék növendékeiket. Jó, ha egyéniségükből eredően ez természetesen jelenik meg óráikon, teret engedve a tanulók alkotóképességének, kreatív fantáziájának. Szerencsés tanári személyiség,

aki képes – érzelmeket és gondolatokat összekapcsolva – úgy átadni a zenei-művészeti ismereteket, hogy az élményszerű legyen és maradandó hatással bírjon. Szeretem idézni Jorge Semprún A nagy utazás című regényének egyik gyönyörű gondolatát: „Embereknek van legnagyobb súlya életedben, embereknek, akiket ismertél. A könyv, a zene, bármivel gazdagítanak is, csak eszközök, hogy eljuss az emberekhez.”

Dr. Móriczné Kolláth Mártáról a közelmúltban megjelent publikációk:

Nógrádi Péter: *Dr. Móriczné Kolláth Márta*. In: *Díjakat adott át az MMA Zeneművészeti Tagozata*. Parlando, 2022. 6. szám
<http://www.parlando.hu/2022/2022-6/mma-dijak.pdf>

"...örökkön emlékezetes pillanatok". Interjú dr. Móriczné Kolláth Mártával, a Magyar Művészeti Akadémia Zeneművészeti Tagozatának díjazottjával (Péterffy Gabriella). Parlando, 2023.1. szám
http://www.parlando.hu/2023/2023-1/Peterffy_Gabriella.pdf

80 éves dr. Móriczné Kolláth Márta zenetanár (Bodrogközy Eszter interjúja). Parlando, 2017. 4. szám
https://www.parlando.hu/2017/2017-4/Bodrogkozy_Eszter.htm

Tapasztalataim, javaslataim

I.

A mai oktatás-nevelés helyzete

Ebben a kérdésben elsősorban a jelenleg aktív, tisztánlátó, kiváló pedagógusok véleménye lehet elfogadható, meghatározó, mivel ők azok, akik nap mint nap találkoznak a munkájukat segítő vagy gátló körülményekkel, intézkedésekkel.

Meglátásom:

1. A világban uralkodó felgyorsult élet, útkeresés, bizonytalanság, a digitalizáció rohamos alkalmazása, az integráció hiánya az élet sok területén okoz problémákat, többek között az oktatás terén is.
2. Az iskolában ezen nehézségek megoldását bölcs és megfontolt intézkedésekkel lehet segíteni, megteremteni, hozzáértő döntéshozók, szakemberek és gyakorló pedagógusok együttgondolkodásával.
3. Az iskolák és tanárok számára előírt követelményeknek, elvárásoknak minden esetben a tanítás-tanulás hatékonyságát kell növelni. Minden olyan intézkedés, amely nem ezt a célt szolgálja, felesleges és értelmetlen, ezáltal kedvetlenséget, fásultságot eredményez. Az eredményes tanításhoz jól felkészült, jó idegállapotban lévő tanár szükséges, aki szeretettel és türelemmel magyaráz, irányítja a növendékeket. Az igazán élményszerű csoportos óra gyakran 180 percnél is több előkészületet igényel. Érthető tehát, hogy azok a jó rendelkezések, amelyek elegendő időt biztosítanak az önképzésre, tervezésre, hangszeres gyakorlásra.

Kérdések:

1. Az életpályamodell vonzóvá teszi-e a tanári pályát?
2. A minősítés, tanfelügyelet és egyéb intézkedések mennyiben járulnak hozzá a magasabb szintű oktatás-neveléshez, a tanár szakmai fejlődéséhez? /a most készülő státusztörvény részben megváltoztatná a minősítést és a tanfelügyeletet is/

3. Milyen segítséget kapnak az intézményvezetők ahhoz, hogy összetartó, egymást segítő és elismerő tantestületet tudjanak kialakítani? Nem sok-e rajtuk a teher, a fölösleges adminisztráció? Mit lehetne elhagyni ezekből?
4. A pedagógusok számára hasznos, érdeklődésüket felkeltő, fejlődésüket segítő szakirányú továbbképzéseket szerveznek-e, amelyeket központilag finanszíroznak?

II.

Milyen tényezők befolyásolják az oktatás-nevelés eredményét?

1. A pedagógusok *erkölcsi-anyagi* megbecsülése (csupán a fizetésemelés nem hoz érdemi változást!)
2. Ha a pedagógusok az ország értelmiségi rétegével egyenrangú, méltó helyet elfoglaló, tiszteletet és elismerést érdemlő tagjai a társadalomnak, nem csak a „nemzet napszámosai”.
3. Ha a tanárok olyan körülmények között dolgozhatnak, ahol adottak a tárgyi feltételek, az elvárások reálisak a tanárral és a tanulóval szemben, jó hangulatú a munkahely légköre, és a kööttségek mellett (pl. tanterv) bizonyos szabadsága is van az oktatóknak.

A tanár mint a tanítás-tanulás főszereplője, a tanári személyiség

Az eredmények, sikerek eléréséhez az előző feltételek mellett igen fontos, akár döntő is lehet a tanár személyisége. Az általában megfogalmazott elvárások (pl. hivatástudat stb.) mellett *csak* azokat sorolom fel, amelyek talán nem kapnak elég hangsúlyt: testi-lelki egészség, elégedettség a társadalomban, a munkahelyen, a magánéletben, életfelfogás, életszemlélet, előrelátás, lényeglátás, adottságok, tehetség, humorérzék, rugalmasság.

A művészettel nevelőknél (véleményem szerint) elengedhetetlen az esztétikai igényesség, jártasság az irodalomban, történelemben. Ismerniük kell a társművészetek korszakainak jellemző vonásait, legismertebb alkotóit, főbb műveit. A zenei ismeretek (szolfézs, zeneirodalom) tanárainál a csoportos órán különösen fontos, hogy a zenei anyagot összekapcsolják a képi alkotásokkal, ezáltal is színesítve, gazdagítva az órát. A zenetanárnak feltétlenül hinnie kell a művészet személyiségformáló erejében, hogy a tanítási-tanulási folyamatban érvényre juttathassa azt. A zeneismeret tantárgyon belül tudatosítani lehet, hogy a tudomány – ha jó célok érdekében állítják –, jobbra, élhetőbbé, könnyebbé teszi az emberek életét, az értékes művészet pedig szebbé és boldogabbá. A művészeteket oktató tanároknál elengedhetetlen az érzelmi gazdagság és a fantázia, valamint az, hogy példamutatásukkal észrevétlenül is erre neveljék növendékeiket. Jó, ha egyéniségükből eredően ez természetesen jelenik meg óráikon, teret engedve a tanulók alkotóképességének, kreatív fantáziájának. Szerencsés tanári személyiség, aki képes – érzelmeket és gondolatokat összekapcsolva – úgy átadni a zenei-művészeti ismereteket, hogy az élményszerű legyen és maradandó hatással bírjon. (Akiben esetleg nincs meg ez a képesség, érdeklődéssel, tanulással és szorgalommal is megközelítheti ezeket a célokat.)

Egyéni és csoportos órák

Véleményem szerint az egyéni órán a tanárnak az „egy tanár-egy diák” kapcsolatra kell építenie, annak lehetőségeit kiaknázva. A csoportos órán a tanítás más jellegű, más követelmények érvényesülnek a tanár és a diákok kapcsolatában. De itt is fontos ismerni külön-külön minden növendék személyiségét, képességeit, és a tanítás-tanulás folyamatában erre építve ajánlott a tanítás, irányítás, „ráhatás” megfelelő arányú alkalmazása.

Meglátásom szerint az innováció felé haladás legrövidebb útja a következő:

1. Az MMA Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézete a beérkezett levelek alapján bizonyos tájékoztatáshoz jut, és a művészet ma is aktív tanárait felkéri bemutató óra, illetve „jó gyakorlat” közzétételére. Ehhez kérheti az adatbázisban szereplők segítségét: ajánljanak olyan

pedagógust, akinek a koncepcióját innovatívnak tartják. Nemcsak a zene, hanem a társművészetek pedagógusait is célszerű lenne felkérni.

2. Ha ez megvalósult, 2-3 napos konferenciát kellene rendezni, ahol a meghívottak (pl. módszertan tanárok, szakvezetők, kutató- és mestertanárok) megismerhetnék a már beérkezett javaslatokat, véleményeket, és együtt megtekintenék a „jó gyakorlatokat”. Ha jut idő a véleményalkotásra, újabb javaslatok is elhangozhatnak.

3. A Kutatóintézet az általa kiválasztott 6-8 művészetpedagógussal együttműködve kialakítaná és közzétenné álláspontját, megjelölve a követendő utat.

További javaslatok:

1. Tanár szakra felvételizőknél alkalmassági vizsga (minden egyetemen)
2. A kétszakosság bevezetése (legalább a fűvós tanároknál)
3. Az általános- és középiskolákban az ének- és művészetoktatást nagyobb óraszámban meghatározni (legalább a fakultatív oktatást erősíteni)
4. Kodály Zoltán művészetpedagógiájának nagyobb teret biztosítani,

Szőnyi Erzsébet szolfézs gyakorló füzeteit alkalmazni és

Dobszay László *A hangok világa* című köteteinek értékét megbecsülni, anyagát a zeneiskolákban tanítani az újabb kiadványok anyagával együtt.

Dr. Móriczné Kolláth Márta zenepedagógus